

Fortum Strøm AS

Dokumentet blir kun sendt pr. e-post

Deres ref.

Vår ref.

Dato:

Sak nr: 23/1988-2

22.06.2023

Saksbehandler: Kristin Beate von Hanno Bast

Sørum

Dir.tlf: 990 84 658

Varsel om forbuds- og påbudsvedtak med tvangsmulkt - brudd på svartelisten og manglende prisliste

1 INNLEDNING

Forbrukertilsynet har kontrollert enkelte forhold på Fortum Strøm AS (**Fortum**), org.nr. 982 584 027, sin hjemmeside. Vi har funnet flere lovbrudd. Lovbruddene gjelder markedsføring hvor Fortum fremstiller rettigheter ved varsling av endringer som forbruker har etter forskrift, som særskilte rettigheter ved Fortums avtaler, samt manglende prisliste på selskapets hjemmesider.

Vi varsler derfor med dette at vi vil fatte forbuds- og påbudsvedtak mot Fortum. For begge vedtakene varsles en tvangsmulkt på kr 250 000 for hver kalenderuke vedtaket brytes.

Samtidig som varselet om vedtak, har vi sendt Fortum et brev hvor vi redegjør for øvrige forhold vi mener er ulovlige. Der ber vi Fortum innrette sin praksis etter lovens krav uten at vi varsler vedtak for disse lovbruddene. Bakgrunnen for at vi varsler vedtak om visse lovbrudd, mens vi foreløpig kun ber om innrettelse for andre lovbrudd, er en totalvurdering av den ulovlige praksisen.

Forbrukertilsynet presiserer at vi kun har vurdert lovligheten av forholdene som vi har tatt opp i dette varselet om vedtak og i brev til Fortum av samme dato. Det kan være andre forhold som strider mot lovens krav selv om vi ikke nå har tatt opp dette med selskapet. Vi understreker at det er selskapets ansvar at all markedsføring og annen praksis er i tråd med

gjeldende regelverk. De forhold vi tar opp nå, må derfor ikke forstås som en godkjenning av eventuelt ulovlige forhold som ikke er påpekt av Forbrukertilsynet i denne omgang.

2 INNHOLDET I VEDTAKET SOM VARSLES

Vedtaket vi varsler med hjemmel i markedsføringsloven §§ 40 og 41, jf. § 39 første ledd, har foreløpig slik utforming:

1. Fortum Strøm AS forbys i markedsføring av strømavtaler å fremstille rettigheter forbrukere har i henhold til lov eller forskrift som en særlig egenskap ved en strømavtale.
2. Fortum Strøm AS skal betale 250 000 – tohundreogfemtitusen - kroner i tvangsmulkt for hver påbegynt kalenderuke selskapet overtrer eller medvirker til overtredelse av forbudet i punkt 1.
3. Fortum Strøm AS påbys å ha en lett tilgjengelig prislister på sin hjemmeside, jf. prisopplysningsforskriften § 21 første ledd. Prislisten skal tilfredsstillende kravene til innhold og presentasjon i prisopplysningsforskriften § 21 første, andre og tredje ledd.
4. Fortum Strøm AS skal betale 250 000 – tohundreogfemtitusen - kroner i tvangsmulkt for hver kalenderuke selskapet overtrer eller medvirker til overtredelse av påbudet i punkt 3.

De varslede forbuds- og påbudsvedtakene har en tvangsmulkt som kan utløses dersom det aktuelle lovbruddet ikke opphører etter at vedtak er fattet, eller dersom det aktuelle lovbruddet skjer igjen. Formålet med tvangsmulkten er å sørge for at Fortum fremover innretter sin praksis etter lovens krav.

Vi presiserer at de varslede vedtakene betyr at tvangsmulkten løper for hver påbegynt kalenderuke. Dette betyr at dersom Fortum bryter for eksempel bryter forbudsvedtaket på en torsdag, og så på en påfølgende tirsdag, vil dette være brudd i to påbegynte kalenderuker, hvilket kan utløse en mulkt på totalt kr 500 000.

3 BAKGRUNNEN FOR SAKEN – FORBRUKERUTFORDRINGER PÅ STRØMMARKEDET OG KONTROLL GJENNOMFØRT I MARS 2023

Forbrukertilsynet er et offentlig forvaltningsorgan, og fører tilsyn med at næringsdrivende overholder kravene i markedsføringsloven med forskrifter, angrerettloven m.m.

I Barne- og familiedepartementets tildelingsbrev til Forbrukertilsynet for 2023 fremgår det blant annet at Forbrukertilsynet skal prioritere å føre tilsyn med *markedsføring og avtalevilkår*

på strømmarkedet. Dette reflekterer de utfordringene mange forbrukere opplever på strømmarkedet.

Det er svært mange strømleverandører som tilbyr strømvtaler til forbrukere. Det er hovedsakelig pris og måten prisen fastsettes på som skiller de ulike strømvtalene. Med de siste års strømpriser, hvor strømregningen gjør et stort innhugg i de fleste forbrukeres økonomi, er det avgjørende at strømleverandørene setter forbrukere i stand til å ta informerte valg av strømvtale. Dette gjelder spesielt når mange forbrukere opplever det som komplisert å forstå strømmarkedet og strømpriser. Det er da viktig at markedsføringen av strømvtaler gir forbruker riktige og fullstendige opplysninger om avtalen.

Markedsføringsloven stiller en rekke krav til markedsføring av og vilkår i strømvtaler, og 01.11.2022 trådte endringer i prisopplysningsforskriften i kraft. Formålet med endringene i forskriften er å styrke forbrukervernet på strømmarkedet. Det er blant annet innført krav til deler av markedsføringen av strømvtaler og krav til prislister på aktørenes hjemmesider. Kravet til prisliste styrker forbrukers mulighet til å sette seg inn i sin eksisterende avtale, slik at forbruker kan sammenligne denne med andre aktuelle strømvtaler. Fordi forbrukerne kan ha løpende avtaler som ikke lenger tilbys, skal strømleverandører ha en fullstendig og oppdatert pris- og vilkårsliste på sin hjemmeside. Det betyr at alle kunder skal finne den avtalen de har i prislisten selv om den aktuelle avtalen ikke lenger tilbys nye kunder.

Forbrukertilsynet gjennomførte i mars 2023 en kontroll av at strømbransjen overholder utvalgte, grunnleggende forbrukervernregler. Strømbransjen består av omtrent 90 ulike aktører som alle tilbyr strømvtaler til privatkunder.¹ Av hensyn til effektiv ressursbruk har Forbrukertilsynet valgt å rette kontrollen mot de 20 største aktørene i strømbransjen basert på oversikt mottatt fra Elhub AS over antall forbrukerkunder per 1. februar 2023. Disse 20 aktørene har til sammen cirka 85 prosent av det totale antall forbrukerkunder på strømmarkedet. Fortum er en av disse 20 aktørene.

I kontrollen undersøkte vi følgende forhold:

- Om markedsføring av strømvtaler på strømleverandørenes nettsider oppfylder kravene i markedsføringsloven ved markedsføring som setter forbruker i stand til å foreta kjøp.
- Om aktørene har lovpålagt prisliste tilgjengelig på sine nettsider, og om prislisten fyller lovens krav.

¹ 173 kraftselskaper som selger strøm til kunder i privatmarkedet basert på oversikten fra Elhub AS per 01.02.2023, Mange av disse er nettselskaper som har kunder på pliktstrøm, eller aktører som ikke tilbyr avtaler til privatkunder, men som likevel av ulike grunner registrert med et fåtall privatkunder

- Om aktørene før avtaleinngåelse opplyser om angrerett i tråd med lovens krav.

4 REGELVERK SOM ER RELEVANT I SAKEN

4.1 Generelt om forbudet mot urimelig handelspraksis

Markedsføringsloven (mfl.) § 6 første ledd forbyr «*urimelig handelspraksis*». Det følger av loven at en handelspraksis er urimelig dersom den «*strider mot god forretningsskikk*» overfor forbrukere, og er egnet til «*vesentlig å endre forbrukernes økonomiske atferd slik at de treffer beslutninger de ellers ikke ville ha truffet*». Markedsføring er en form for handelspraksis, jf. mfl. § 5 bokstav d.

Det følger av bestemmelsens fjerde ledd at en handelspraksis alltid er urimelig dersom den er villedende etter mfl. §§ 7 eller 8.

4.2 Former for handelspraksis som under alle omstendigheter anses som urimelige

Det følger av mfl. § 6 første ledd at urimelig handelspraksis er forbudt. I § 6 femte ledd har departementet hjemmel til å i forskrift fastsette de formene for handelspraksis som under enhver omstendighet skal anses som urimelige. Praksis som fremgår av denne listen er dermed alltid urimelig og forbudt etter mfl. § 6 første ledd, jf. mfl. § 6 femte ledd.

Forskriften om urimelig handelspraksis av 01.06.2002 består av 31 punkter med former for handelspraksis som alltid skal anses urimelige.

Det er ikke nødvendig å vurdere om de generelle vilkårene i mfl. §§ 6 til 9 er oppfylt for å fastslå at handlinger i strid med disse punktene er urimelig handelspraksis. Det vil si at det ikke skal foretas en nærmere vurdering av om praksisen er urimelig eller ikke.

4.3 Krav til prisliste

I prisf. § 21 er det fastsatt krav om at strømleverandører som selger elektrisk kraft til forbrukere skal ha en prisliste.² Kravene til prisliste er fastsatt med hjemmel i mfl. § 10 andre og tredje ledd.

Formålet bak kravene til prisliste er å gjøre det enklere å navigere i tilbudet av strømvtaler, slik at forbrukeren kan treffe godt informerte valg.³ Kravene til prisliste sikrer at forbruker enkelt skal kunne finne priser og vilkår for samtlige avtaler fra den aktuelle

² Det samme følger i stor grad av prisopplysningsforskriften § 11 jf. § 10, men § 21 tydeliggjør det nærmere innholdet til prisopplysningene ved salg av elektrisk kraft til forbrukere.

³ Jf. høringsnotat av 08.04.2022 fra Barne- og familiedepartementet og Olje- og energidepartementet om forslag til endringer i prisopplysningsforskriften og forskrift om kraftomsetning og netjtjenester, tilgjengelig [her](#).

strømleverandøren, for å kunne sammenligne disse eller bare for å orientere seg om sin nåværende avtale selv om den ikke er åpen for nytegning.

Prislisten skal inneholde en samlet oversikt over priser og vilkår for alle leverandørens ulike avtaler, herunder avtaler som ikke lenger tilbys, men som leverandøren har aktive kundeforhold på, jf. prisf. § 21 annet ledd. I prislisten skal hver avtale per prisområde angis med navn på avtalen, avtaletypen, pris og lenke til avtalevilkår. Dersom strømleverandøren opererer med ulike priselementer på de samme kraftavtalene, skal det opplyses om laveste og høyeste pris i form av et prisintervall fra–til, jf. prisf. § 21 tredje ledd. Prislisten skal også inneholde informasjon om at forbrukeren kan sammenlikne avtalen med andre avtaler på Forbrukerrådets strømprisportal.

En naturlig forståelse av begrepet prisliste, er en liste med en samlet fremstilling der opplysningene kategoriseres og systematiseres i en skjematisk fremstilling. Også formålet bak kravet til prisliste tilsier at listen må være fremstilt nettopp som en liste med kategorisering av informasjonen som skal fremgå.

Alle opplysningene som nevnt i bestemmelsen skal presenteres på en «klar og tydelig måte», jf. forskriften § 21 første ledd andre punktum.

5 DE FAKTISKE FORHOLDENE I SAKEN

5.1 Kort om Fortum Strøm AS

Fortum opplyser på sine nettsider at de er Nordens mest valgte strømleverandør. Fortum oppgir selv å være et ledende energiselskap som utvikler og tilbyr kundene våre løsninger innen strøm, fornybar energiproduksjon, gjenvinning og avfallshåndtering.

Vedlegg 1 Om Fortum, 25.04.2023

I en oversikt Forbrukertilsynet har mottatt fra Elhub AS, fremgår det at Fortum per 01.02.2023 hadde [REDACTED] forbrukerkunder.

Selskapets siste offentlig tilgjengelige årsregnskap er fra 2021. Årsregnskapet for 2021 viser driftsinntekter på kr 5 106 828 000 og et driftsresultat på kr 258 185 000.

Vedlegg 2 Årsregnskap for Fortum for 2021

5.2 Om Fortum.no

Forbrukertilsynet undersøkte nettsiden til Fortum www.fortum.no under kontrollen i perioden 07.03-21.03.2023.

Fortums startside åpnes automatisk i fanen «*privat*».

Vedlegg 3 Hovedside Fortum, 17.03.2023

Ved å trykke på fanen «*Strømvtaler*» på startsidene, kommer man til det som synes å være de tre strømvtalene Fortum tilbyr til privatkunder. Under overskriften øverst, «*Bestill strømvtale*», står det tre punkter fremhevet: «*Ingen bindingstid - 100 % fornøydgaranti - Vi sier opp tidligere avtale for deg.*»

Her er hver av de tre avtalene «*Fortum Marked 6 måneder uten månedsbeløp*», «*Fortum Marked Bytt strøm og streaming*» og «*Fortum Spot med smartlading Strøm til bolig og elbil*» presentert i egne bokser, med enkelte nøkkelopplysninger og lenke til både opplysningsside («*Les mer om kampanjen*») og bestillingsside («*Bestill nå*»).

Vedlegg 4 Oversikt over 3 av strømvtalene, 07.03.2023

Ved å trykke på den enkelte «*Les mer*»-lenken, blir man tatt til en side som inneholder ytterligere opplysninger om den enkelte avtale. Landingsssidene for «*Fortum Marked 6 måneder uten månedsbeløp*» og «*Fortum Marked Bytt strøm og streaming*» har hovedsakelig den samme fremstillingen. Litt nede på siden står det et avsnitt med noe ulik overskrift. Her presenteres informasjon om avtalen, avtalenavn, avtaletype, påslag og eventuelt månedsbeløp, prisgaranti og andre fordeler. Siste del av avsnittet presenterer fornøydgarantien som gjelder for avtalen.

Fornøydgarantien presenteres i tre kulepunkter, hvor det i kulepunkt to fremgår at det garanteres «*at vi aldri endrer vilkår uten å varsle deg*».

Vedlegg 5 Landingside Fortum Marked 6 måneder uten månedsbeløp, 07.03.2023

Vedlegg 6 Landingside Fortum Marked Bytt strøm og streaming 22.03.2023

5.3 Andre avtaler som ikke er på hovedsiden

Forbrukertilsynet har i tillegg til avtalene som fremgår på hovedsiden til Fortum, også funnet følgende avtaler ved å google og/eller sjekke strømpris.no: Strømvtalene «*Fortum Marked*», «*Fortum Strøm*» og «*OBOS Medlemsstrøm*». Avtalene ser ut til å være åpne for nytegning.

Vedlegg 7 Fortum Marked, 22.03.2023

Vedlegg 8 Fortum Strøm, 22.03.2023

Vedlegg 9 OBOS Medlemsstrøm, 08.03.2023

5.4 Prislister på hjemmesidene

Helt nederst på hovedsiden til Fortum, se Vedlegg 3, er det flere rader med lenker videre til andre sider. På raden helt til venstre, med overskriften «Tjenester», står det en lenke som heter «Alle strømavtaler». Ved å trykke på denne lenken kommer man til en ny side der tre av de gjeldende strømavtalene er presentert: «Fortum Marked 6 måneder uten månedsbeløp», «Fortum Marked Bytt strøm og streaming» og «Fortum Spot med smartlading Strøm til bolig og elbil».

Vedlegg 10 Prisoversikt, 13.03.2023

Ved bevissikring den 13.03.2023 så ikke Forbrukertilsynet at det helt nede på denne siden, under overskriften «Tjenester», står en ny lenke som heter «Alle strømavtaler». Dette oppdaget vi først ved en senere sjekk av siden. Dersom man trykker på denne, så overføres man til en ny side hvor det som overskrift står «Alle strømavtaler». Nesten helt nederst på siden står det en stor overskrift «Finner du ikke din strømavtale?». Under overskriften gis det informasjon om at dersom man er kunde og ikke finner sin avtale, så kan man klikke på knappen under for å finne pris og vilkår for tidligere strømavtaler som ikke lenger er til salgs. Under er det en grønn knapp hvor det står «Tidligere strømavtaler».

Vedlegg 11 Prisoversikt, steg to, 24.04.2023

Ved å trykke på den grønne knappen «Tidligere strømavtaler», kommer man til en side med overskriften «Tidligere strømavtaler som ikke lenger er i salg». Under presenteres ulike avtaler som ikke lenger tilbys. For hver avtale er det gitt informasjon avtalenavn, avtaletype, månedsbeløp og påslag, samt lenke til vilkår.

Vedlegg 12 Oversikt over tidligere avtaler 24.04.2023

6 FORBRUKERTILSYNETS VURDERINGER

6.1 Kampanjeavtaler er egne avtaler

På hjemmesidene til Fortum har vi funnet disse tre avtalene: «Fortum Marked 6 måneder uten månedsbeløp», «Fortum Marked Bytt strøm og streaming» og «Fortum Spot med smartlading Strøm til bolig og elbil». I avtalevilkårene fremgår det at Fortum Marked er én type strømavtale, og det kan synes som at «Fortum Marked 6 måneder uten månedsbeløp» og «Fortum Marked Bytt strøm og streaming» er kampanjeavtaler tilknyttet denne avtalen. Det er imidlertid knyttet ulike vilkår til de sistnevnte avtalene. Forbrukertilsynet anser derfor at kampanjeavtalene er selvstendige avtaler, som må tilfredsstille kravene til blant annet prisopplysninger i markedsføring og må inn i prislister, jf. prisf. §§ 20-22.

6.2 Brudd på svartelisten

Det fremgår av forskrift om urimelig handelspraksis § 1 punkt 10 at det alltid er urimelig å «framstille rettigheter som forbrukere har i henhold til loven, som en særlig egenskap ved den næringsdrivendes tilbud».

I markedsføringen av strømvitalene «Fortum Marked 6 måneder uten månedsbeløp» og «Fortum Marked Bytt strøm og streaming», garanterer Fortum «at vi aldri endrer vilkår uten å varsle deg», se vedlegg 6 og 7.

Når det i presentasjonen av fornøydgarantien for disse strømvitalene løftes frem at man blir varslet om endringer, så fremstår dette som en særlig rett forbruker får - en garanti som gis spesielt for disse avtalene og av Fortum, og som ikke nødvendigvis gis for andre avtaler. Etter Forbrukertilsynets vurdering vil dette for en gjennomsnittsforbruker fremstå som en fordel ved disse konkrete avtalene, og ikke en rettighet for alle forbrukere.

Kravet til varsling av endringer av vilkår i en strømvital er imidlertid en forskriftsbestemt rettighet, jf. prisf. § 22.

Etter Forbrukertilsynets vurdering fremstiller markedsføringen dermed en rettighet som forbrukere har i henhold til lov som en særlig egenskap ved den enkelte avtalen. Dette er derfor klart en urimelig handelspraksis etter forskrift om urimelig handelspraksis § 1 punkt 10. Fortums fremstilling av denne rettigheten i markedsføringen er dermed en forbudt handelspraksis etter mfl. § 6 første ledd, jf. femte ledd.

6.3 Manglende prisliste på hjemmesiden

Forbrukertilsynet har ikke funnet noen prisliste på Fortums hjemmesider som gir en samlet oversikt over alle strømvitaler.

Fortums markedsføring av strømvitaler som er åpne for nytegning, er etter Forbrukertilsynets syn noe annet enn en prisliste. Dette gjelder selv om forbruker kan trykke seg videre til en liste over *utgåtte* avtaler. Formålet med kravet til prisliste blir ikke ivaretatt med denne praksisen. Det er for eksempel ikke intuitivt for forbruker at oversikten over *utgåtte* avtaler kan finnes ved å se nederst på oversiktssiden over avtaler som selges. Fortums prisoversikter er heller ikke lett tilgjengelig på hjemmesiden.

Etter Forbrukertilsynets vurdering har Fortum etter dette ikke en prisliste på sin hjemmeside, og oppfyller dermed ikke kravene i prisf. § 21.

7 FORBRUKERTILSYNETS VEDTAKSKOMPETANSE

Dersom Forbrukertilsynet finner at en handling er i strid med markedsføringsloven, kan vi fatte vedtak, jf. mfl. § 36 andre ledd.

Lovbruddene Fortum har begått gjelder brudd på mfl. § 6, samt brudd på prisf. § 21, jf. mfl. § 10. For at vi skal kunne fatte vedtak ved brudd på mfl. § 6, må inngrep tilsies av hensynet til forbrukerne, jf. mfl. § 39 første ledd, jf. § 35 andre ledd. Ved brudd på mfl. § 10 med forskrifter kan vi fatte vedtak dersom inngrep tilsies av hensynet til at forbrukerne skal kunne orientere seg i markedet og enkelt sammenligne priser.

Brudd på svartelisten, jf. mfl. 6, er klare brudd på grunnleggende regler om god handelspraksis overfor forbrukere. Kravene til prisliste er viktige for at forbrukere skal kunne orientere seg om sin egen strømvaktale og eventuelt sammenligne med andre strømvaktaler, og ble fastsatt nettopp fordi mange forbrukere i dag opplever strømmarkedet som svært uoversiktlig.

Forbrukertilsynets vurdering er derfor at inngrep tilsies av henholdsvis hensynet til forbrukerne og hensynet til at forbrukerne skal kunne orientere seg i markedet og enkelt sammenligne priser, jf. mfl. § 39 første ledd, jf. § 35 andre ledd.

Forbrukertilsynet har etter dette grunnlag for å fatte vedtak i saken, jf. mfl. § 39.

8 FORBUDS- OG PÅBUDSVEDTAK MED TVANGSMULKT

8.1 Behovet for vedtak – vurdering av forholdsmessighet

Etter mfl. § 40 kan Forbrukertilsynet nedlegge forbud og påbud for å sikre at bestemmelser som nevnt i mfl. § 35 første ledd overholdes. Både brudd på mfl. § 6, og brudd på prisf. § 21, jf. mfl. § 10, er omfattet av denne vedtakskompetansen.

Etter Forbrukertilsynets vurdering er brudd på svartelisten brudd på grunnleggende forbrukervernregler som Fortum må være godt kjent med. Forbrukertilsynet anser derfor at det er nødvendig med et vedtak som forbyr at Fortum i markedsføring av strømvaktaler fremstiller rettigheter forbrukere har i henhold til lov eller forskrift som en særlig egenskap ved den enkelte avtale.

Når det gjelder kravet til prisliste, ble de skjerpede kravene i prisopplysningsforskriften mye omtalt i media. Vi nøyer oss her med å vise til noen eksempler på dette:

Vedlegg 13 Skjermbilde av artikkel i Europower 08.04.2022 «*Dette er regjeringens nye og strengere krav til strømvaktaler*», 31.05.2023

- Vedlegg 14** Skjerm bilde av artikkel i Europower 18.10.2022 «*Innen to uker må de fleste strømsalgsselskaper endre nettsidene*», 31.05.2023
- Vedlegg 15** Skjerm bilde av artikkel i Europower 02.11.2023 «*69 av 82 strømsalgsselskaper bryter loven*»

I tillegg publiserte Forbrukertilsynet 20.10.2022 en veileder som redegjorde for hvordan forskriftens krav var å forstå.

- Vedlegg 16** Skjerm bilde av artikkel hos Forbrukertilsynet 20.10.2022 «*Selger du strøm til forbrukere?*», 31.05.2023
- Vedlegg 17** Veileder Forbrukertilsynet 09.02.2023 «*Veiledning til skjerpet opplysningsplikt for strømleverandører*», 31.05.2023

Samtlige strømleverandører, herunder Fortum, bør dermed være godt kjent med de nye kravene til prisliste, og selskapene har i tillegg hatt god tid til å innrette seg etter kravene. Likevel har Forbrukertilsynet i sin kontroll våren 2023 funnet svært mange lovbrudd som gjelder kravene til prisliste. Forbrukertilsynet anser det derfor som nødvendig å fatte vedtak i de mest alvorlige tilfellene av brudd på kravene til prisliste, hvor forbrukerhensynene er sterkest. Fortum har ingen prisliste.

Dette gjør det etter Forbrukertilsynets vurdering nødvendig også med et vedtak som sikrer at Fortum etablerer en prisliste og at denne prislisen oppfyller forskriftens krav.

Kontrollen vi har gjennomført omfattet kun selskapets hjemmesider, og kun enkelte deler av markedsføringen der. Forbudsvedtaket er derfor begrenset til å gjelde markedsføring på selskapets hjemmesider, og gjelder kun markedsføring på hjemmesiden som utgjør en oppfordring til kjøp. Vi understreker imidlertid at dersom Forbrukertilsynet senere finner lignende lovbrudd som det forbudsvedtaket gjelder ved annen markedsføring fra Fortum, herunder på en annen plattform, vil Forbrukertilsynet se alvorlig på dette. For ordens skyld minner vi om at vi i tillegg til å kunne fatte vedtak med tvangsmulkt, i visse tilfeller har mulighet til å fatte vedtak om overtredelsesgebyr.

8.2 Tvangsmulktens størrelse

For å sikre at forbuds- og påbudsvedtaket blir overholdt, skal Forbrukertilsynet som hovedregel fastsette en tvangsmulkt som Fortum skal betale dersom selskapet overtrer vedtaket, jfr. mfl. § 41 første ledd. Vi kan ikke se at det er forhold i denne saken som tilsier at Forbrukertilsynet ikke skal fastsette en tvangsmulkt ved brudd på vedtakene.

Tvangsmulkt skal i henhold til mfl. § 41 andre ledd første punktum fastsettes enten som en løpende mulkt eller som et engangsbeløp.

Når det gjelder tvangsmulktens størrelse skal denne fastsettes skjønnsmessig, der det overordnet skal legges vekt på at det ikke skal lønne seg å overtre vedtaket, jf. mfl. § 41 andre ledd andre punktum.

I forskrift av 14.02.2023 om utmåling av tvangsmulkt og overtredelsesgebyr er det fastsatt hvilke øvrige momenter det særlig skal legges vekt på ved utmålingen. I forskriften § 4 fremgår det at det ved utmåling av tvangsmulkt skal legges vekt på hvilken type pålegg som ikke er etterkommet, hvor alvorlig unnlåtelsen av å etterkomme pålegget er i forhold til de hensyn som pålegget skal ivareta, hvor byrdefullt det vil være for den næringsdrivende å etterkomme pålegget, den næringsdrivendes økonomiske evne og eventuelle fordeler ved ikke å etterkomme pålegget.

Ved fastsettelsen av tvangsmulktens størrelse for *forbudsvedtaket* legger Forbrukertilsynet vekt på at strømmarkedet er svært konkurranseutsatt, og det er ofte lite annet enn pris som skiller ulike strømvavtaler. Det å markedsføre rettigheter forbrukere har i kraft av lov og forskrift som en særlig egenskap ved den enkelte avtalen, kan dermed lede forbrukere til å tro at avtalen har egenskaper andre strømvavtaler ikke har, og dermed være særlig egnet til påvirke forbrukere i kjøpsbeslutninger. Dette taler for at tvangsmulkten ikke må settes for lavt.

Forbrukertilsynet vektlegger videre at det bør være enkelt for Fortum å overholde forbudsvedtaket, slik at selskapet lett kan unngå tvangsmulkt. Forbrukertilsynet kan heller ikke se at det skal være særlig byrdefullt for Fortum å etterkomme å gjennomføre de endringer eller stans i markedsføring som forbudet innebærer. Vi viser i den forbindelse til at Fortum plikter å følge reglene i markedsføringsloven, herunder å ha tilstrekkelige rutiner og på plass for å sikre at loven ikke brytes. Samtidig vil Fortum kunne oppnå vesentlige fordeler ved å ikke overholde vedtaket, siden markedsføring av rettigheter forbrukere har i kraft av lov og forskrift som en særlig egenskap ved den enkelte avtalen vil kunne gi et fortrinn i bransjen fremfor aktører som i markedsføring av avtaler som forholder seg lojalt til rammene gitt ved lov og forskrift. Også disse forholdene taler for at tvangsmulkten ikke må settes for lavt.

Når det gjelder Fortums økonomiske evne, hadde Fortum i 2021 en høy omsetning med driftsinntekter på kr 5 106 828 000 og et positivt driftsresultat på kr 258 185 000. For at det ikke skal lønne seg for selskapet å overtre vedtaket, anser Forbrukertilsynet at det er nødvendig med en viss størrelse på tvangsmulkten.

Når det gjelder utmåling av tvangsmulkten for brudd på *påbudsvedtaket* om prisliste, anser Forbrukertilsynet at det også her vil være enkelt og lite byrdefullt for Fortum å overholde vedtaket. Også her tilsier selskapets økonomiske evne at tvangsmulkten settes høyt.

Forbrukertilsynet legger videre vekt på at kravet til prisliste må anses som et grunnleggende krav av hensyn til forbrukeres orientering i markedet som næringsdrivende må legges til grunn å være godt kjent med, jf. også den generelle bestemmelsen om krav til prisliste i prisf. § 11.

Samlet tilsier disse momentene at tvangsmulkten bør settes høyt.

På denne bakgrunn vurderer vi foreløpig at tvangsmulkten for brudd på hvert av forbuds- og påbudsvedtakene bør ligge i størrelsesorden kr 250 000 for hver uke vedtaket ikke overholdes. Mulktens størrelse synes ikke spesielt byrdefull for Fortum. Samtidig anser vi at mulktens størrelse er høy nok til at det ikke vil lønne seg for Fortum å overtre vedtakene.

Dette er imidlertid kun et anslag basert på vår foreløpige vurdering av forholdene i saken. Forbrukertilsynet vil i det endelige vedtaket kunne opp- eller nedjustere størrelsen på tvangsmulkten.

9 FRIST FOR KOMMENTARER TIL VARSELET

I samsvar med forvaltningsloven § 16 har Fortum anledning til å uttale seg før vedtaket fattes.

Dersom Fortum har kommentarer til varselet, ber vi om at dette sendes oss **snarest mulig og senest 11.08 2023**. Ved fastsettelse av fristen har vi tatt hensyn til at det snart vil være ferieavvikling i de fleste virksomheter.

Dersom selskapets økonomiske stilling er en vesentlig annen enn slik det fremgår av selskapets årsregnskap for 2021, oppfordrer vi dere til å sende oss dokumentasjon for dette innen samme frist.

Med hilsen

Bente Øverli e.f.
avdelingsdirektør

Tonje H. Drevland
underdirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevet signatur